

Sterk van Start

PREVENTIEF JEUGDBELEID 2025-2030

gemeente
Haarlemmermeer

“De Participatieraad is enthousiast over de ambities van het preventief jeugdbeleid en hoopt dat er structureel voldoende middelen zijn om de mooie ambities waar te maken”.

Participatieraad Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk

Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
E-mail info@haarlemmermeer.nl
Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie

Jur Engelchor e.a.

juli 2025

Voorwoord

Het welzijn van kinderen en jongeren gaat mij al jarenlang aan het hart. Het raakt mij dan ook als ik hoor dat jongeren vaker eenzaam zijn of dat kinderen gepest worden of voor een zieke ouder moeten zorgen. Of gewoonweg niet de kansen krijgen die ze zo hard nodig hebben.

Opgroeien in veiligheid, gezondheid en met kansen voor de toekomst. Dat zou toch vanzelfsprekend moeten zijn? Gelukkig gaat dat voor veel kinderen en jongeren in Haarlemmermeer goed. Maar tegelijkertijd is de wereld van nu best ingewikkeld. Denk aan sociale media, oorlogen en crises die dagelijks het nieuws beheersen. Het gebrek aan woningen en de problemen in hun wereld kunnen zwaar wegen op hoe jongeren zich voelen en dus ook hoe zij zich ontwikkelen.

Juist daarom is het zo belangrijk om nu anders te kijken naar ons jeugdbeleid, want grote problemen beginnen vaak klein. En als we er op tijd bij zijn kunnen we samen veel ellende voorkomen. Met het nieuwe preventieve jeugdbeleid zetten we daar volop op in. Samen met ouders, scholen, sportclubs, huisartsen, het maatschappelijk werk en nog veel meer betrokkenen. We willen zorgen voor een stevige basis voor kinderen en jongeren. Een omgeving waar ze zich veilig voelen, zich kunnen ontwikkelen en vol vertrouwen naar de toekomst kunnen kijken.

Wat ik extra belangrijk vind? Dat dit beleid niet is bedacht van achter een bureau. We hebben het gemaakt samen met kinderen en jongeren. Maar ook met ouders, leerkrachten, jeugdprofessionals, als sport- en cultuurorganisaties. Alleen zo kunnen we echt aansluiten bij wat er leeft en bij wat er nodig is.

Er ligt nu een stevig plan. Breed gedragen ook. Een aanpak waarmee we écht het verschil kunnen maken. Het verschil tussen een klein probleem dat op tijd wordt aangepakt of een probleem dat uitgroeit tot iets wat de toekomst van een kind bepaalt. En daarom zeg ik: laten we dit samen doen. Voor alle kinderen en jongeren in Haarlemmermeer.

Scan QR code voor het digitale voorwoord van de wethouder.

Marjolein Steffens - van de Water

Wethouder Jeugd & Onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Onze visie in drie pijlers	6
Trends en ontwikkelingen bij de Haarlemmermeerse jeugd	8
Wat we willen bereiken.....	11
Pijler 1: opgroeien begint thuis	11
Pijler 2: kansen om te groeien, mentaal, fysiek en sociaal	12
Pijler 3: de kracht van een positieve omgeving	14
Uitvoering, monitoring en evaluatie	15
Bijlage 1: Wie vindt wat belangrijk?	18
Bijlage 2: Aanbod jeugdpreventie.....	19
Bijlage 3: Expertmeeting.....	22

"Onderwijs speelt een sleutelrol in preventie. Door samenwerking tussen school, jongerenwerk en zorg te versterken, wordt ondersteuning laagdrempelig en integraal – precies wat jongeren nodig hebben."

Voortgezet Onderwijs partners

Inleiding

Ieder kind en iedere jongere verdient een goede start en de ruimte om zich op zijn of haar eigen manier te ontwikkelen. In Haarlemmermeer vinden we het belangrijk dat kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We willen dat zij zich gezien voelen, kunnen meedoen en vol vertrouwen hun eigen pad kunnen volgen. Daarvoor is het nodig dat we tijdig in beeld hebben wat zij nodig hebben om weerbaar en veerkrachtig te worden.

UITDAGINGEN WORDEN GROTER EN COMPLEXER

Preventie betekent dat we er op tijd bij zijn, voordat kleine zorgen groot worden. Het gaat over alles wat we doen om te zorgen dat kinderen en jongeren niet vastlopen – thuis, op school of in hun sociale leven, online en offline. Maar we zien ook dat de wereld om kinderen en jongeren heen verandert. Mentale druk, sociale media, schulden of discriminatie en pesten: de uitdagingen worden groter én complexer. We willen daarom problemen zoveel mogelijk vóór zijn, daarom is het tijd om ons preventief jeugdbeleid te vernieuwen. We willen beter aansluiten bij wat kinderen, jongeren en ouders nodig hebben – vanaf zwangerschap tot de leeftijd van 24 jaar.

INZET OP WEERBAARHEID EN VEERKRACHT

Dat doen we door goed te kijken en te luisteren, door gezinnen te versterken en door kansen te creëren om te groeien. Tegenslagen horen bij het leven, daar kunnen we niemand van weghouden. Maar we kunnen wél helpen om daarmee om te leren gaan. Door te bouwen aan weerbaarheid en het vertrouwen dat je, ook als het tegenzit, verder kunt. We richten ons op wat kinderen en jongeren sterk maakt: hun talenten, hun veerkracht en de mensen om hen heen. Zo bouwen we samen aan een positieve omgeving waarbij ieder kind en iedere jongere zich gezien, gesteund en gehoord voelt.

Tegelijkertijd helpt een sterk preventief beleid om de druk op zwaardere vormen van jeugdhulp op termijn te verminderen. We zien dat de inzet van jeugdhulp de afgelopen jaren, zowel landelijk als in Haarlemmermeer, flink is toegenomen. Inmiddels maakt één op de zeven jongeren gebruik van jeugdhulp. Dat laat zien hoe belangrijk het is om tijdig en dichtbij ondersteuning te bieden, zodat we kinderen, jongeren en gezinnen eerder kunnen versterken.

Onze visie op jeugdpreventie

Kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op, in een positieve omgeving waar weerbaarheid en veerkracht centraal staan.

“Als je de jeugd en hun omgeving echt wilt helpen, moet je zijn waar zij zijn. Sociaal werk verbindt leefwerelden en voorkomt dat kleine zorgen uitgroeien tot grote problemen.”

Ellen Kieftenbeld, manager sociaal werk MeerWaarde

ONZE VISIE IN DRIE PIJLERS

Kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op, in een positieve omgeving waar weerbaarheid en veerkracht centraal staan. De manier waarop kinderen en jongeren opgroeien, in hun omgeving thuis, op school, in de buurt en met elkaar, vormt het vertrekpunt van ons preventief jeugdbeleid. De primaire opvoedtaak ligt bij ouders. Vanuit deze verantwoordelijkheid werken we aan een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkeling met extra aandacht voor veerkracht en weerbaarheid. Onze visie vertalen we in drie pijlers:

1. Opgroeien begint thuis

Een veilige en stabiele opvoeding begint bij de ouders. We zetten in op het versterken van veerkracht en waar nodig het ondersteunen van gezinnen.

2. Kansen om te groeien: mentaal, fysiek en sociaal

Iedereen moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We zorgen ervoor dat kinderen en jongeren zich weerbaar voelen, gezond blijven en veilig kunnen bewegen in hun omgeving.

3. De kracht van een positieve omgeving

We benutten de kracht van scholen, sport- en cultuurorganisaties, jongerencentra en andere plekken waar kinderen en jongeren samenkomen, omdat deze omgevingen bijdragen aan hun ontwikkeling, weerbaarheid en welzijn.

Onze visie rust op drie pijlers

Opgroeien begint thuis

Kansen om te groeien: mentaal,
fysiek en sociaal

De kracht van positieve
omgeving

EEN GEZAMENLIJKE VISIE OP JEUGDPREVENTIE

Onze visie op preventief jeugdbeleid is gevormd in nauwe samenwerking met kinderen en jongeren, ouders, scholen, sport- en cultuurorganisaties en welzijnspartners. Preventie is immers een gezamenlijke opgave, waarbij we allemaal een rol hebben. Door deze brede betrokkenheid sluiten we aan bij de leefwereld van kinderen, jongeren, ouders en samenwerkende organisaties.

VAN VISIE NAAR ACTIE: UITVOERINGSPROGRAMMA

De drie pijlers geven richting aan wat we belangrijk vinden voor kinderen, jongeren en gezinnen in Haarlemmermeer. Per pijler formuleren we heldere ambities: wat willen we samen bereiken? Die ambities vormen het uitgangspunt voor het (nog op te stellen) uitvoeringsprogramma. In dat programma maken we onze doelen concreet met activiteiten, meetbare resultaten en duidelijke afspraken over ieders rol. Zo bouwen we stap voor stap aan een gemeente waarin kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, online en offline.

JEUGDPREVENTIE OP NATIONAAL, REGIONAAL EN LOKAAL NIVEAU

Preventie van problemen bij kinderen en jongeren staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een breder netwerk van wetten, regels en beleidsprogramma's op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Voor Haarlemmermeer betekent dit dat ons preventief jeugdbeleid aansluit bij:

- de Jeugdwet;
- de Wet Publieke Gezondheid;
- de Leerplichtwet;
- VN-Verdrag Handicap;
- de Wet op het primair en voortgezet onderwijs;
- de Wet educatie en beroepsonderwijs;
- het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)'
- het Beleidskader Sociaal Domein;
- Actieprogramma Kansengelijkheid en Inclusie;
- Regenboogagenda 2023 – 2026;
- Kom in beweging (speelruimtebeleid) en de jongerenleefbaarheidstoets.

We werken nauw samen met partners in de regio en verbinden ons beleid met gemeentelijke programma's op het gebied van het fysiek domein, onderwijs, gezondheid, armoede, veiligheid en kansengelijkheid. In de volle breedte trekken we samen op om de kracht van preventie te versterken.

OKO ALS KOMPAS: SAMEN WERKEN AAN EEN KANSRIJKE OMGEVING VOOR JONGEREN

OKO staat voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en is een wetenschappelijk onderbouwde werkwijze die inmiddels door meer dan 58 Nederlandse gemeenten wordt toegepast. Haarlemmermeer is sinds 2023 ook een OKO-gemeente. OKO versterkt het preventief jeugdbeleid door concrete handvatten te bieden voor samenwerking aan een gezonde, veilige en stimulerende leefomgeving voor jongeren.

De kern van OKO is een tweejaarlijkse cyclus waarin we, via vragenlijsten van de GGD, kinderen en jongeren van 10 tot en met 18 jaar vragen hoe het écht met hen gaat: thuis, op school en in hun vrije tijd. De uitkomsten van de vragenlijsten geven inzicht in thema's als mentale gezondheid, middelengebruik en de invloed van hun omgeving. Deze uitkomsten bespreken we open en gelijkwaardig met ouders, scholen en sport-, cultuur- en welzijnsorganisaties. Zo ontstaat een gedeeld beeld van wat er speelt en bepalen we samen welke acties nodig zijn met gezamenlijke inzet op het versterken van beschermende factoren en terugdringen van risicofactoren.

Wil je meer weten over OKO?
Scan de QR-code

Beschermende factoren zoals ouderlijke betrokkenheid, een positief schoolklimaat of een zinvolle vrijetijdsbesteding, zoals sport en culturele activiteiten verkleinen de kans op middelengebruik en vergroten het welzijn van jongeren. Risicofactoren zoals pesten of laat rondhangen zonder toezicht vergroten juist de kans op probleemgedrag. Door dit onderzoek elke twee jaar te herhalen kunnen we ons beleid en uitvoeringsprogramma continu verbeteren.

“Bij Cpunt kun je ontdekken, experimenteren en groeien in een veilige en uitdagende omgeving. We staan voor de kracht van kunst en cultuur en dat iedereen kan meedoen”.

Team Cpunt

Trends en ontwikkelingen bij de Haarlemmermeerse jeugd

Het Haarlemmermeerse Jeugdonderzoek 2025 vormt een belangrijke basis voor het preventief jeugdbeleid. Voor dit onderzoek zijn kinderen van 8 tot 12 jaar, jongeren van 12 tot 18 jaar en jongvolwassenen van 18 tot 27 jaar in een enquête bevroegd over uiteenlopende thema's. De enquête is eerder uitgezet in 2019 en 2015, waardoor trends te volgen zijn. In combinatie met de uitkomsten van de GGD Gezondheidsmonitor en landelijke statistieken geven deze gegevens waardevolle inzichten in hoe het met jongeren in Haarlemmeer gaat. Ze laten zien waar het goed gaat, waar zorgen ontstaan en waar kansen liggen om gericht te investeren in een gezonde, veilige en kansrijke toekomst. In het navolgende overzicht koppelen we de belangrijkste resultaten van het Haarlemmermeerse Jeugdonderzoek aan onze visie.

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN BIJ PIJLER 1 OPGROEIEN BEGINT THUIS

- Huishoudens **komen gemiddeld minder vaak goed rond** (70%) dan in 2019 (74%), maar wel vaker dan in 2015 (63%). Met name huishoudens met één ouder (44%) en jongvolwassenen die op zichzelf wonen (31%) komen minder vaak goed rond.
- **Jongvolwassen wonen vaker bij hun ouders (81%)** dan in 2019 (76%). 45% van de jongvolwassenen is op zoek naar een woning, en een even groot deel blijft het liefst in Haarlemmeer (44%).
- Eén op vijf jongeren denkt **niet bij hun ouders terecht** te kunnen met vragen over sociale media, alcohol/drugs, en seks.
- Ook denkt 15% **niet bij de ouders terecht te kunnen met sombere gevoelens**.
- Het aandeel kinderen (6%) en jongeren (9%) dat opgroeit in een gezin waarin iemand **langdurig zorg nodig** heeft is vergelijkbaar met 2019. Wel is degene die zorg nodig heeft vaker één van de ouders.
- Ruim de helft van de kinderen heeft een eigen mobiele telefoon en **één op drie gebruikt sociale media**.

Wat doe je het liefst in je vrije tijd? (8 t/m 11 jaar)

“Strips lezen”

“Met knuffels spelen”

“Met vrienden afspreken”

“ZINGEN!”

“Verdiepen in survivalen. Vaak op pad met mijn survival boek”

“Voetballen met papa in de speeltuin, als het kan”

Wat doe je het liefst in je vrije tijd? (12 t/m 17 jaar)

“Koken en bakken!”

“Met mijn eigen bedrijf nieuwe producten bedenken”

“Met mijn katten knuffelen”

“Scooter sleutelen”

“Meer over mijn religie leren”

“Afspreken met mijn vriendin. We hebben nu bijna een jaar samen”

Bron: Jeugdonderzoek Haarlemmeer 2025

- Jongeren voelen zich **op hun gemak op school (87%), maar minder vaak dan in 2019 (van 91%)**.
- Kinderen (28%) en jongeren (15%) worden **vaker gepest dan in 2019** (resp. 26% en 11%). Bij kinderen nam 'ja' als antwoord op de vraag of zij gepest worden toe (van 2% naar 6%), terwijl 'een beetje' gelijk bleef. Bij jongeren namen beide evenveel toe.
- Jongeren (33%) en jongvolwassenen (60%) **voelen zich vaker eenzaam** (was in 2019 resp 27% en 52%, en in 2015 resp. 20% en 32%).
- **Kinderen ervaren een goede gezondheid (96%), jongeren ervaren hun gezondheid minder vaak als goed (82%) dan in 2019 (89%), en hetzelfde geldt voor jongvolwassenen (70% nu, 76% in 2019).**
- **Roken is onder jongeren toegenomen sinds 2019 (van 10% naar 19%),** 14% van de jongeren geeft aan een vape of e-sigaret te hebben geprobeerd.
- **Jongeren ervaren over het algemeen meer prestatiedruk** dan in 2019: Ze weten zelf ook minder goed wat ze aankunnen (daling van 88% naar 81%).
- **Jongeren geven vaker (18%) dan in 2019 (14%) aan het afgelopen jaar gediscrimineerd te zijn.** Herkomst/huidkleur het vaakst de discriminatiegrond en discriminatie op grond van seksuele geaardheid is in beide leeftijdsgroepen toegenomen.
- **Jongeren hebben vaker het gevoel zich harder dan anderen te moeten bewijzen (30%)** en niet genoeg kansen (20%) te krijgen dan in 2019 (Toen respectievelijk 27% en 15%).
- Ondanks hun leeftijd heeft een deel van de jongeren **wel eens online gegokt (4%)**. Onder jongvolwassenen is dit aandeel hoger (19%).
- Een klein aantal respondenten heeft een schuld, met name door **'geleend geld'**. Het hebben van schuld wordt als stressvol ervaren.
- **Een groot aantal jongeren (42%) en jongvolwassenen (40%) besteedt meer dan 3 uur per dag aan sociale media.** Dit is meer dan in 2019 (resp. 35% en 29%).
- **Schermtijd onder kinderen neemt ook toe,** ruim een derde (36%) kijkt langer dan 2 uur per dag (was 29%).
- Jongeren en jongvolwassenen voelen zich **vaker onveilig (jongeren: 37%; jongvolwassenen 54%).**
- Van één op zestien jongeren zijn **foto's of filmpjes gedeeld** zonder dat zij dat wilden.
- Ook geeft één op vijf jongeren en één op drie jongvolwassenen aan **online benaderd** te zijn om snel geld te verdienen.
- Het aandeel kinderen dan minimaal drie keer per week **buitenspeelt (75%) is afgenomen** ten opzichte van 2019 (79%). Jongeren gebruiken de buitenruimte vooral om te hangen met vrienden of te sporten.
- Driekwart van de kinderen en twee derde van de jongeren is **lid van een sportvereniging. Dit is minder dan in 2019.**

Wat vind je leuk op school? (8 t/m 11 jaar)

“Dat de kinderen heel aardig doen en dan voel ik me echt thuis”

Wat vind je leuk op school? (12 t/m 17 jaar)

“Elke dag wat nieuws leren en me vrienden in de pauze zien.”

Waar maak jij je zorgen over? (8 t/m 11 jaar)

“Als ik iets verkeerd heb gedaan”

“Dat ik anders ben dan andere kinderen”

Waar maak jij je zorgen over? (12 t/m 17 jaar)

“Dat ik mezelf niet altijd kan uiten over m'n gevoelens”

“Of ik wel goed genoeg ben”

Bron: Jeugdonderzoek Haarlemmermeer
2025

- Het aandeel kinderen en jongeren dat **nooit een bezoek brengt aan bibliotheek (15% en 36%), bioscoop (10% en 8%) of theater (51% en 60%)** is toegenomen.
- Voor jongeren is ook het aandeel dat **nooit naar een zwembad (18%) of museum (31%)** gaat toegenomen (was resp. 11% en 25%).
- Het merendeel van de stagelopende jongeren en jongvolwassenen is blij met hun stageplek. De meesten geven aan dat er genoeg stageplekken in de omgeving waren, maar ruim één op drie moest wel **vaak solliciteren om een plek te vinden**.
- **Ruim de helft van de jongeren (58%) en jongvolwassenen (55%) vinden dat andere mensen wel te vertrouwen zijn.** Dit is minder dan in 2019 (resp. 75% en 69%). Het merendeel van beide groepen (82%) kan zich goed verplaatsen in mensen met een andere mening, maar ook dit neemt af (was resp. 88% en 92%).
- Jongeren maken zich het vaakst **zorgen over oorlog(en) in de wereld (30%), mentale gezondheid van jongeren (29%) en klimaatverandering (16%)**. Bijna twee op de drie **jongvolwassenen (64%) maakt zich vaak zorgen over de woningmarkt**. Daarna maken zij zich het vaakst zorgen over de mentale gezondheid van jongeren (46%) en oorlog(en) in de wereld (42%).

Wat we willen bereiken

Ons preventief jeugdbeleid is gebouwd op drie samenhangende pijlers die elkaar aanvullen en versterken. Het gezin is daarbij heel belangrijk – want opgroeien doe je niet alleen, dat doe je samen met de mensen om je heen. De drie pijlers vormen het fundament van onze aanpak. Bij elke pijler horen duidelijke ambities: ze geven richting aan wat we willen bereiken en maken onze inzet concreet en doelgericht.

PIJLER 1: OPGROEIEN BEGINT THUIS

Thuis is de plek waar kinderen en jongeren zich ontwikkelen, vertrouwen opbouwen en leren omgaan met het leven. Ouders en opvoeders spelen een zeer belangrijke rol in het leven van hun kind. Ze zijn er elke dag, geven aandacht, structuur en steun – en zijn daarmee de belangrijkste factor voor hoe een kind zich ontwikkelt. Zij kennen hun kind als geen ander en kunnen eerder signaleren als het wat minder goed gaat. We geloven in de kracht van gezinnen en vinden het belangrijk dat ouders zich gehoord en gesteund voelen. Gezinnen moeten tijdig hulp kunnen inschakelen wanneer dat nodig is. Dit geldt ook voor ouders die onder druk staan door bijvoorbeeld stress, een scheiding of financiële zorgen. Want als het thuis goed gaat, groeit een kind met meer vertrouwen en veerkracht op.

AMBITIE 1: WE VERSTERKEN OUDERBETROKKENHEID

Ouders merken het vaak als eerste wanneer hun kind zich anders gedraagt, niet lekker in zijn vel zit of als er iets speelt binnen het gezin. De kracht van de impact die ouders kunnen maken op hun kinderen is in de leeftijd van 8 t/m 18 jaar erg groot. Juist daarom is het belangrijk dat ouders zich bewust zijn van signalen die kunnen wijzen op problemen – of het nu gaat om gedrag, mentale gezondheid of spanningen thuis. Door hen te ondersteunen en praktische handvatten te bieden om (beginnende) problemen te herkennen helpen we hen om op tijd in actie te komen. We willen ouders actief betrekken bij het bedenken van wat nodig is en bij het uitvoeren van ondersteuning of acties. Hun ervaring en perspectief zijn onmisbaar om passende oplossingen te vinden.

AMBITIE 2: WE INVESTEREN IN WEERBARE EN VEERKRACHTIGE GEZINNEN

Niet alle ouders hebben vanzelfsprekend toegang tot kennis, vaardigheden of netwerken die nodig zijn om stevig in hun opvoeding te staan. Tegelijkertijd zien we dat stress, onzekerheid of complexe gezinsomstandigheden het ouderschap kunnen bemoeilijken. Daarom willen we meer investeren in het versterken van opvoedvaardigheden en weerbaarheid van ouders, met cursussen, voorlichting en gerichte ondersteuning. Ouders die zich zekerder voelen in hun rol, kunnen beter omgaan met

opvoeduitdagingen zoals conflicten of gedragsproblemen.

AMBITIE 3: ONZE ONDERSTEUNING IS LAAGDREMPELIG, DICHTBIJ EN HERKENBAAR

Ouders en gezinnen krijgen ondersteuning die aansluit bij hun dagelijks leven: dichtbij, laagdrempelig en zonder oordeel. Hulp vragen hoort bij het ouderschap en is een teken van kracht, niet van falen. Zeker bij stress door bijvoorbeeld scheiding, geldzorgen of gezondheid is het belangrijk dat ouders makkelijk iemand vinden die meedenkt. Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin en de huisarts kun je snel terecht voor hulp. Vaak is meedenken al genoeg om ouders te versterken en te helpen omgaan met moeilijke situaties.

CJG consultant, Aarty Kali, vertelt over hulp aan ouders. Scan de QR code voor de video.

In Haarlemmermeer zetten we in op de fysieke, mentale en sociale groei van kinderen en jongeren. We willen dat zij zich goed voelen, zichzelf kunnen zijn, grip ervaren op hun leven en leren omgaan met emoties en tegenslagen. Ouders spelen hierin een belangrijke rol en worden actief betrokken. We kijken naar wat erachter zit als een kind of jongere zich niet goed voelt. Ook sociale groei is essentieel: kinderen en jongeren bouwen vriendschappen op en ontwikkelen zelfvertrouwen en vinden steun bij elkaar. Zo geven we kinderen en jongeren de vaardigheden mee om met uitdagingen om te gaan, gezonde relaties op te bouwen en zelfbewuste keuzes te maken.

AMBITIE 4: WE STIMULEREN EEN GEZONDE LEEFSTIJL

Gezond opgroeien begint met een gezonde leefstijl: gezonde voeding, voldoende slaap en beweging. We maken kinderen en jongeren bewust van het belang van deze keuzes en betrekken ouders als voorbeeld en steun. Tegelijkertijd werken we aan het voorkomen van risicogedrag zoals verslaving door aandacht te hebben voor onderliggende oorzaken zoals stress of prestatiedruk. Ook stimuleren we buitenspelen bij kinderen en sociale ontmoeting bij jongeren, omdat dit bijdraagt aan het mentale welzijn en een veerkrachtige ontwikkeling. We benadrukken, geïnspireerd door het gedachtegoed Positieve Gezondheid¹, dat gezondheid draait om méér dan alleen niet ziek zijn. We gebruiken Positieve Gezondheid ook om de samenwerking tussen onderwijs, zorg, sport en cultuur te versterken.

"Team Sportservice maakt de Haarlemmermeerse jeugd kampioen in bewegen. Met sport- en beweegaanbod dat past bij de doelgroep, bouwen we samen aan een gezonde toekomst!"

Team Sportservice

AMBITIE 5: WE VERSTERKEN HET MENTALE WELBEVINDEN

Een goede mentale gezondheid is essentieel voor een veerkrachtige en gezonde toekomst. Daarom versterken we het psychisch welbevinden van kinderen en jongeren op een preventieve en toegankelijke manier, dicht bij hun leefwereld. We ondersteunen hen in het ontwikkelen van veerkracht, zodat ze beter

kunnen omgaan met uitdagingen en tegenslagen, thuis, op school, in de wijk en online.

We investeren in een veilige, positieve omgeving, heldere informatie en het versterken van beschermende factoren zoals sociale steun en zelfvertrouwen. Daarbij nemen we mentale druk serieus. Oorzaken zoals stress, prestatiedruk of problemen thuis maken we vroegtijdig bespreekbaar, zodat we beter kunnen aansluiten bij wat kinderen en jongeren echt nodig hebben.

AMBITIE 6: WE INVESTEREN IN VEILIG OPGROEIEN, ONLINE EN OFFLINE

Kinderen en jongeren groeien op in een wereld waarin de grenzen tussen online en offline vervagen. Dat vraagt om aandacht voor beide leefwerelden. Bedreiging, criminele uitbuiting, sexting, discriminatie, pesten en radicalisering vinden steeds vaker online plaats. De jongerengemeenteraad spreekt daarom van een 'digitale generatie'. Kinderen en jongeren kunnen zich, ondanks een veilige thuissituatie, onveilig voelen achter hun laptop of mobiele telefoon. Daarom zetten we in op het versterken van hun (online)weerbaarheid en het vergroten van digitale veiligheid. We leren hen omgaan met sociale druk, groepsinvloeden en verleidingen zoals alcohol, drugs, vaperen en online gokken. Pesten en discriminatie, zowel online als offline, vraagt om een gezamenlijke aanpak waarin ouders, scholen, professionals én jongeren zelf een rol spelen.

Onze jongerengemeenteraad heeft een sterke mening over preventie. Scan de QR code voor de video.

¹ 'Positieve Gezondheid' is een brede benadering van gezondheid, waarbij veerkracht, eigen regie en integrale samenwerking centraal staan.

AMBITIE 7: WE LUISTEREN ÉCHT NAAR KINDEREN EN JONGEREN

Een stevige basis begint in een omgeving waarin kinderen en jongeren zich gezien en gehoord voelen, door hun ouders, scholen, hun wijk en door de gemeente. Daarom vinden we het belangrijk dat kinderen en jongeren actief meedenken over wat zij nodig hebben om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Jeugdparticipatie is voor ons meer dan een gesprek of inspraakmoment: het gaat om echt luisteren, ruimte geven en kinderen en jongeren de kans bieden om mede vorm te geven aan hun eigen toekomst. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden van het Child Friendly Cities-initiatief van Unicef. Dit initiatief stimuleert gemeenten om een kindvriendelijke gemeente te zijn waar kinderrechten en het luisteren naar de stem van de jeugd centraal staan.

AMBITIE 8: WE BIEDEN GERICHTE PREVENTIE VOOR KINDEREN EN JONGEREN MET VERHOOGD RISICO

Binnen het preventief jeugdbeleid is bijzondere aandacht nodig voor de zogenoemde 2%-doelgroep: een kleine groep jongeren die – ondanks hun geringe aantal – verantwoordelijk is voor een groot deel van de jeugdcriminaliteit en overlast. Deze jongeren kampen vaak met meervoudige problemen, zoals schooluitval, instabiele thuissituaties, middelengebruik en negatieve groepsinvloeden. Ze komen regelmatig in aanraking met politie of justitie en lopen verhoogd risico op criminele uitbuiting of het afglijden in zware criminaliteit. Juist omdat deze jongeren vaak al op jonge leeftijd signalen laten zien is een vroegtijdige en gerichte aanpak van belang.

Naast de 2%-doelgroep zijn er binnen jeugdpreventie ook andere risicogroepen waar bijzondere aandacht voor nodig is, zoals:

- Kinderen en jongeren uit kwetsbare gezinnen met bijvoorbeeld (langdurige) armoede, instabiele thuissituaties of problematiek rondom mentale gezondheid van ouders.
- Kinderen en jongeren met een verhoogd risico op gezondheidsproblemen, zoals overgewicht of verslavingsgedrag.
- Kinderen en jongeren die te maken hebben met sociale uitsluiting, pesten, discriminatie of problemen op school.

Door in een vroeg stadium samen te werken met ouders, onderwijs, jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg en samenwerkingspartners, kunnen we sneller signaleren en tijdig passende ondersteuning bieden.

AMBITIE 9: WE INVESTEREN ONGELIJK VOOR GELIJKE KANSEN

Elk kind verdient de ruimte om zich te ontwikkelen, ongeacht achtergrond, persoonlijke kenmerken als huidskleur, genderidentiteit of seksuele oriëntatie, woonplaats of omstandigheden. Specifieke groepen, zoals nieuwkomers, kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen, of kinderen en jongeren met een beperking of die mantelzorger zijn, hebben vaak extra ondersteuning nodig om gelijke kansen te krijgen. Omdat deze kinderen en jongeren vaak niet vanzelf in beeld komen, willen we hen eerder en beter herkennen. We investeren in signalering, bewustwording bij professionals en het versterken van ondersteuning op school en in de buurt. Daarbij kijken we ook naar verschillen tussen wijken, zodat we hulp kunnen bieden waar deze het hardst nodig is.

AMBITIE 10: WE VERSTERKEN DE WEG NAAR ZELFSTANDIGHEID

De overgang van jeugd naar volwassenheid is een belangrijke en vaak uitdagende fase in het leven van jongeren. In deze periode maken zij grote stappen in het ontwikkelen van zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en eigen identiteit. We begeleiden hen met zorg en aandacht, zodat zij deze groei met vertrouwen kunnen doormaken. Dit betekent dat we niet alleen ondersteunen bij praktische zaken zoals schoolkeuzes, financiën, werk en wonen, maar ook bij het versterken van sociale vaardigheden, mentale gezondheid en zelfvertrouwen. We zorgen dat jongvolwassenen weten waar ze terecht kunnen voor hulp en advies en dat ze worden gestimuleerd om hun eigen netwerk op te bouwen en te leren van leeftijdsgenoten.

Roshan Autar werkt bij een jongeren centrum. Hij vindt dat we moeten praten mét jongeren en niet over jongeren. Scan de QR code voor de video.

De derde pijler van ons preventief jeugd beleid gaat om de kracht van een positieve omgeving: de plekken waar kinderen en jongeren dagelijks zijn en zich ontwikkelen – zoals de buurt, de school, kinderopvang, jongerencentra, sport- en cultuurorganisaties of in de speeltuin of het park. Dit zijn de plekken waar ze zich thuis moeten voelen, waar ze worden gezien en gehoord en waar ruimte is om te groeien. In een positieve en betrokken omgeving staan mensen om hen heen: ouders, leraren, burens, vrijwilligers. Samen zorgen we ervoor dat steun altijd dichtbij is en dat signalen van zorgen of problemen op tijd worden opgemerkt.

AMBITIE 11: WE ZIJN DICHTBIJ EN TOEGANKELIJK

We geloven in de kracht van kinderen, jongeren en ouders om zelf regie te nemen over hun leven. Daarom zorgen we voor ondersteuning, activiteiten en ontmoetingsplekken op vertrouwde plekken in de buurt – zoals op school, het jongerencentrum of op de sportclub – waar iedereen zich welkom voelt. We zijn er als dat nodig is: herkenbaar en zonder drempels. Vaak is een luisterend oor of iemand die even meedenkt al voldoende. We blijven in gesprek met ouders, scholen, professionals en vrijwilligers over hoe we samen een gemeenschap vormen die versterkt wat mensen zelf kunnen én willen doen.

“Preventief jeugd beleid in Haarlemmermeer stimuleert samenwerking tussen school, ouders en jeugdhulp. Gezamenlijk signaleren en ondersteunen wij vroegtijdig, wat bijdraagt aan een veilige omgeving en gezonde ontwikkeling van kinderen”.

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Haarlemmermeer

AMBITIE 12: WE MAKEN VERBINDING TUSSEN LEEFWERELDEN

Kinderen en jongeren groeien op in verschillende werelden — thuis, op school, in de buurt, online — en die werelden moeten goed op elkaar aansluiten. We zorgen dat signalen niet verloren gaan, maar worden opgepakt binnen een netwerk dat om het kind heen staat. Daarom investeren we in een hechte samenwerking tussen ouders, scholen, jeugdhulp, burens, welzijn, zorg en vrijwilligers, veiligheid en de gemeente. We moeten elkaar makkelijk weten te vinden én samen optrekken, ieder vanuit zijn eigen rol, maar met hetzelfde doel: een stevige, samenhangende

basis. We brengen deze partijen bij elkaar en zorgen dat ze elkaar kennen, versterken en makkelijk kunnen samenwerken.

AMBITIE 13: WE ZIJN SAMEN ALERT

Opgroeien doe je niet alleen. Kinderen en jongeren hebben mensen om zich heen nodig die betrokken zijn én alert op signalen dat het niet goed gaat. We investeren in het versterken van deze signalering. We zorgen dat mensen in de leefomgeving – zoals een buurtsportcoach, pedagogisch medewerker of conciërge – weten waar ze op moeten letten, hoe ze zorgen bespreekbaar maken en snel kunnen handelen. Vroegtijdige signalering is essentieel om problemen zoals leerachterstanden, emotionele worstelingen of gedragsproblemen in een vroeg stadium te herkennen. Op scholen versterken we waar nodig de expertise van het zorgsysteem. Door samen te werken en signalen te delen, zorgen we ervoor dat kinderen, jongeren en hun ouders op tijd passende ondersteuning krijgen. Daarbij vragen we extra aandacht voor kinderen en jongeren die iets duidelijk proberen te maken. We stimuleren volwassenen om door te vragen, verder te kijken dan het gedrag en te zoeken naar de vraag áchter de vraag. Want dan komen we erachter wat er écht speelt.

Preventie en jeugdhulp zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bij (complexe) problematiek zoeken we nadrukkelijk naar een integrale (preventieve) aanpak, zodat inzet van jeugdhulp zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Rik Deurloo is docent op de Katholieke Scholengemeenschap Hoofddorp. Hij heeft een duidelijk visie over samenwerking.

Bij de kinderopvang wordt preventiegericht werken goed ingezet. Martine Bos vertelt er in deze video alles over.

Uitvoering, monitoring en evaluatie

De visie van het preventief jeugdbeleid werken we uit in een Uitvoeringsprogramma Jeugdpreventie. Hierin staat beschreven wat we gaan doen en wat en wie we daarvoor nodig hebben. Deze uitvoering monitoren en evalueren we, zodat we inzicht krijgen in de voortgang en resultaten.

UITVOERING

We leggen in het uitvoeringsprogramma concreet uit wat we gaan doen om de ambities uit 'Sterk van Start' te realiseren. Ook staat in het programma wie wat doet, wanneer en wat het gaat kosten.

Het realiseren van de activiteiten van het uitvoeringsprogramma vraagt om inzet van capaciteit en budget. Hierbij is het uitgangspunt is dat wij uitvoering geven aan deze ambities binnen de in onze programmabegroting beschikbaar gestelde middelen. Dat doen we door scherp te sturen op kostenefficiëntie, aan te sluiten bij wat al goed werkt en maximaal gebruik te maken van bestaande lokale initiatieven. Kleine, slimme interventies kunnen immers een grote preventieve waarde hebben.

Mocht in de komende jaren verdere verbreding of verdieping van preventief aanbod nodig zijn, dan zal dit nader uitgewerkt worden in het uitvoeringsprogramma. In dat geval wordt aan de raad een menukaart aangeboden, zodat we samen keuzes kunnen maken. Ook eventuele financiële consequenties worden hierbij uitgewerkt en indien nodig wordt via de reguliere begrotingscyclus een voorstel gedaan. Op deze manier zorgen we voor een toekomstbestendige uitvoering van ons preventief jeugdbeleid.

De gemeente wil écht werk maken van preventie en succesvolle pilots en ervaringen uit werken tot structurele onderdelen van het preventieve jeugdbeleid. Een uitgangspunt is dat we hierin als gemeente niet zelf het wiel uitvinden en gebruik maken van beproefde werkwijzen die elders toegepast worden.

MONITORING

Om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het beleid maken we gebruik van beleidsindicatoren. De indicatoren zijn gekoppeld aan de ambities van het beleid en sluiten aan bij beschikbare (regionale en landelijke) bronnen, zoals de GGD Gezondheidsmonitor. De GGD voert de GGD Gezondheidsmonitor elke twee jaar uit. Deze data gebruiken we ook voor OKO. We meten waar mogelijk ook de impact van preventieve interventies op het verminderen van (zwaardere) jeugdhulp, zoals opgenomen in de Jeugdwet en Hervormingsagenda Jeugd.

We houden er rekening mee dat niet alles meetbaar is in 'harde cijfers'. Cijfers vertellen bovendien maar een deel van het verhaal. We maken daarom ook gebruik van output-indicatoren om de effecten van onze inzet te volgen en te meten. Door kwalitatief onderzoek, maar ook door met ouders, kinderen, jongeren en samenwerkingspartners in gesprek te gaan over: wat gaat goed en wat kan beter? Door deze informatiebronnen met elkaar te verbinden, krijgen we een volledig beeld van wat er speelt én wat nodig is.

Elk twee jaar bouwen we een (onder andere) datagedreven monitoringsmoment in waarin we de stand van zaken opmaken, de resultaten en knelpunten in beeld brengen en aanbevelingen formuleren voor bijsturing. Deze aanbevelingen kunnen dan meegenomen worden in een toekomstig uitvoeringsprogramma.

WERKEND AAN EEN LEREND STELSEL

Samen met onze samenwerkingspartners bouwen we aan een lerend stelsel, waarin praktijkervaring, data en verhalen van kinderen, jongeren, ouders en samenwerkingspartners samenkomen. Dit is geen eenmalige exercitie, maar een continue werkwijze die vraagt om bewuste keuzes en concrete structuren. Een lerend stelsel betekent dat we actief inzetten op:

- **Een open feedbackcultuur:**
We organiseren periodiek een netwerksessie/bijeenkomst jeugdpreventie met betrokken samenwerkingspartners, waarin feedback, successen en knelpunten worden gedeeld. We benutten ervaringskennis en we betrekken kinderen, jongeren en ouders structureel bij monitoring en evaluatie, bijvoorbeeld via interviews, participatieve sessies of ouderpanels. Hun inzichten worden systematisch verwerkt in rapportages en benut bij het aanpassen van het beleid en het uitvoeringsprogramma. We sluiten zo veel mogelijk aan bij bestaande participatie-instrumenten en maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren.
- **Ruimte om te experimenteren en te leren:**
We faciliteren kleinschalige pilots binnen het preventieve jeugdveld en nemen de tijd om daarvan te leren. Niet alles hoeft direct ‘af’ of grootschalig; wat telt is dat we leren van wat werkt, en net zo goed van wat níet werkt. Lessen uit pilots worden gedeeld in netwerksessies/bijeenkomsten en meegenomen in de bijsturing van het uitvoeringsprogramma.

EVALUATIE

Iedere twee jaar wordt een voortgangsbrief van het preventief jeugdbeleid naar de gemeenteraad gestuurd. Hierin wordt beschreven wat het resultaat van ons preventief jeugdbeleid is: de mate waarop de beleidsindicatoren zijn behaald. Maar bovenal wordt in de voortgangsbrief aandacht besteed aan een analyse van ons jeugdbeleid:

- Wat is onze ambitie?
- Wat zijn de beleidsindicatoren waarmee we onze ambitie willen bereiken?
- Wat hebben we ingezet om onze ambities te bereiken?
- Tot welk resultaten heeft onze inzet geleid?
- Waar wijken de resultaten af van ambities?
- Hoe kunnen we de afwijkingen verklaren?
- Welke aanbevelingen doen we voor bijsturing van het uitvoeringsprogramma?

“Wij besteden als gemeente met een hoog percentage kinderen en jongeren veel aandacht aan onze jonge inwoners en hun ouders en begeleiders. Ook richten we ons op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame inwoners”.

Programmabegroting Haarlemmermeer 2025-2028

BELEIDSINDICATOREN

Ambitie 1	we versterken ouderbetrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal ouders dat meedenkt deelneemt of ondersteunt bij activiteiten, ouderbijeenkomsten, of webinars stijgt t.o.v. nulmeting 	<ul style="list-style-type: none"> Zie lerend stelsel
Ambitie 2	we investeren in weerbare en veerkrachtige gezinnen	<ul style="list-style-type: none"> We streven naar een hoger percentage van scholieren die ergens terecht kan met een probleem 	<ul style="list-style-type: none"> GGD Gezondheidsmonitor
Ambitie 3	onze ondersteuning is laagdrempelig, dichtbij en herkenbaar	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal ouders ervaart de geboden ondersteuning laagdrempelig en dichtbij t.o.v de nulmeting* 	<ul style="list-style-type: none"> Zie lerend stelsel
Ambitie 4	we stimuleren een gezonde leefstijl	<ul style="list-style-type: none"> We streven naar een lagere cijfers van van sociale eenzaamheid bij scholieren en jongeren 	<ul style="list-style-type: none"> GGD Gezondheidsmonitor
Ambitie 5	we versterken het mentaal welbevinden	<ul style="list-style-type: none"> We streven naar lagere suicide-gedachten 	<ul style="list-style-type: none"> Interviews/gesprekken met kinderen en jongeren
Ambitie 6	we investeren in veilig opgroeien, online en offline	<ul style="list-style-type: none"> We streven naar een hogere weerbaarheid bij scholieren We streven naar een hogere mate van het veiligheidsgevoel We streven naar lagere cijfers van psychische klachten bij scholieren 	
Ambitie 7	we luisteren écht naar kinderen en jongeren	<ul style="list-style-type: none"> We streven naar deelname van Child Friendly Cities Initiative van Unicef en/of een ander initiatief voor jeugdparticipatie Kinderen en jongeren weten hoe en waar zij de gemeente kunnen bereiken 	<ul style="list-style-type: none"> Interviews/gesprekken met kinderen en jongeren
Ambitie 8	we bieden gerichte preventie voor kinderen en jongeren met een verhoogd risico	<ul style="list-style-type: none"> Jongeren weten waar ze moeten zijn voor hulp en advies We zetten het jongerenwerk in waar dat het meest nodig is We sluiten zo veel mogelijk aan bij het Actieprogramma Kansengelijkheid en Inclusie 	<ul style="list-style-type: none"> Zie lerend stelsel Interviews/gesprekken met kinderen en jongeren Monitoring via Stuurgroep Kansengelijkheid en Inclusie
Ambitie 9	we investeren ongelijk voor gelijke kansen		
Ambitie 10	we versterken de weg naar zelfstandigheid		
Ambitie 11	we zijn dichtbij en toegankelijk	<ul style="list-style-type: none"> We vergroten de bekendheid van het preventieve jeugd aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> Interviews/vragenlijst bij netwerksessies of bijeenkomsten met samenwerkingspartners
Ambitie 12	we maken verbinding tussen de leefwerelden	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin samenwerkingspartners de onderlinge samenwerking als effectief ervaren (nulmeting) 	<ul style="list-style-type: none"> Interviews/vragenlijst bij netwerksessies of bijeenkomsten met samenwerkingspartners
Ambitie 13	we zijn samen alert		

Bijlage 1: Wie vindt wat belangrijk?

In de afgelopen periode (najaar 2024-lente 2025) is er door verschillende organisaties input geleverd. In onderstaand overzicht is – geclusterd op thema – te zien waar deze onderwerpen terugkomen in dit beleidsplan.

GR: Gemeenteraad

JGR: Jongerengemeenteraad

PR: Participatieraad

EM: Expertmeeting 6 maart 2025

ONDERWERPEN:	WIE:	WAAR TE VINDEN?
• Stem van jongeren	GR/JGR/EM	Ambitie 7
• Inzetten op veerkracht	EM/GR	Ambitie
• Inzet jongerencentra	EM/JGR/GR	Ambitie 11, 12 en 13
• Mentale gezondheid	EM/JGR/GR	Ambitie 5
• Kwetsbare doelgroepen	GR	Ambitie 8 en beleidskader Sociaal Domein
• Betrokkenheid van ouders	PR/GR/EM	Ambitie 1
• Verbetering onderlinge samenwerking	EM	Ambitie 12
• Rol van scholen	PR	Ambitie 12 en Actieprogramma Kansengelijkheid en Inclusie
• Duidelijk toetsingskader	PR/GR	Uitvoering, monitoring en Evaluatie
• Financiële haalbaarheid	GR/PR	Uitvoering, monitoring en Evaluatie
• Verband beleidskader Sociaal Domein	PR	Inleiding, p. 7 en ambitie 8 en 9
• Kinderen 0-4 jaar	PR	Actieprogramma Kansengelijkheid en Inclusie
• Een positieve omgeving	PR	Ambitie 11,12 en 13

Op de expertmeeting in gesprek met de jongerengemeenteraad

Bijlage 2: Aanbod jeugdpreventie

Een indicatief overzicht van bestaande preventieve programma's en activiteiten voor kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders:

0 – 2 JAAR: DE EERSTE 1000 DAGEN

- Kansrijke Start – Gemeentelijk programma dat inzet op een gezonde en veilige start vanaf de zwangerschap. Inclusief samenwerking tussen zorg en sociaal domein.
- GGD 0-4 jaar – Consultatiebureau, vaccinaties, Van Wiechenonderzoek, inloopspreekuren en Stevig Ouderschap voor ouders met extra ondersteuningsbehoeften. Gratis cursussen voor ouders.
- Periodiek overleg kinderopvang
- BoekStart – Ouders ontvangen koffertje met boekjes; bibliotheek stimuleert (voor)lezen vanaf jonge leeftijd.
- VoorleesExpress – Vrijwilligers komen 20 weken langs om voor te lezen in gezinnen met een taalachterstand.
- MeerBabbels – Taal- en spelactiviteiten voor ouders en kinderen (0-6 jaar), gericht op taalontwikkeling en ontmoeting.
- Stapprogramma's - Ouders leren met de Stap-programma's hun kind te ondersteunen en spelenderwijs te stimuleren.
- Ouder- en Kindinloop - Ontmoetingsplek voor ouders en hun kinderen van 0 tot 4 jaar bij Meerwaarde

3 – 6 JAAR: PEUTER- EN KLEUTERLEEF TIJD

- Ouder- en Kindinloop- Ontmoetingsplek voor ouders en hun kinderen van 0 tot 4 jaar bij Meerwaarde
- Taalcoaching - in het Onderwijs voor kinderen die bij de start in groep 1 of 2 in het basisonderwijs (nog) een taalachterstand hebben.,
- Voorschoolse educatie (VE) voor doelgroeppeuters van 2½ tot 4 jaar met een VE-indicatie. Dit aanbod is vooral gericht op het voorkomen/verminderen van achterstanden in de Nederlandse taal.
- Brugfunctionaris scholen – Verbindt ouders, school en zorg om kansengelijkheid te vergroten.
- CJG – Ondersteuning bij opvoedvragen, ontwikkelingssignalen, en lichte hulp.
- BoekStart in de kinderopvang – Bibliotheek werkt samen met opvanglocaties ter stimulering van leesplezier.
- VoorleesExpress en MeerBabbels – Voortzetting van taalstimulering en ouderbetrokkenheid.
- Homestart - Ervaren, getrainde vrijwilligers ondersteunen gezinnen waar het tijdelijk niet zo goed gaat.

6 – 12 JAAR: BASISCHOOLLEEF TIJD

- Schoolcoaches iHUB – Ondersteunen kinderen op school bij sociale en emotionele problemen, preventieve inzet. GGD-JGZ kan toegevoegd worden. De JGZ- verpleegkundigen en/ of jeugdartsen hebben een actieve preventieve inzet; bij de 0-4 voeren zij periodiek overleg met de kinderopvang langs de richtlijn Kinderen die Opvallen. op 4-12 nemen zij deel aan de zorgadvies team- overleggen (ZAT structuur) en ook tijdens de middelbare school zijn zij actief betrokken.
- SOVA / Met plezier op school – Sociale Vaardigheden voor kinderen
- CJG aanbod - de plek waar ouders, kinderen, jongeren en professionals dagelijks terecht kunnen met hun vragen over opgroeien en opvoeden. Het CJG biedt gratis advies, ondersteuning en hulp op maat.
- JOGG-aanpak – Gericht op gezonde leefstijl via school, buurt en ouders.
- Gezonde School – Scholen voeren integraal gezondheidsbeleid op thema's zoals voeding, beweging en welbevinden.

- Kinderleefstijlcoach – Biedt persoonlijke begeleiding op gebied van voeding, beweging en gedrag.
- Sportservice Haarlemmermeer – Organiseert sportactiviteiten op school en in de wijk.
- Brijder Jeugd – Voorlichting en preventie over middelengebruik vanaf jonge leeftijd.
- OAB/NPO – Onderwijsprogramma's die extra ondersteuning bieden aan leerlingen met achterstanden.
- Kindpakket – Tegemoetkoming voor gezinnen met een minima-inkomen
Gastlessen van Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (Scholenproject) of Discriminatie.nl
Kennemerland over het hebben van een beperking of omgaan met andere verschillen

12 – 18 JAAR: MIDDELBARE SCHOOLLEEFTIJD

- POH-GGZ Jeugd– Geestelijke gezondheidszorg via de huisarts, inzetbaar bij lichte psychische klachten.
- inGeest– Specialistische jeugd-ggz voor middelbare scholieren met complexe problematiek.
- JIP– Jongeren Informatie Punt voor jongeren van 12-23 jaar met vragen over werk, geld, relaties of hulp.
- Jongerenwerk MeerWaarde– Begeleiding van jongeren in vrije tijd, preventie, talentontwikkeling.
- Jongerenwerk in School
- VIOS – programma gericht op vroegtijdige signalering en samenwerking bevordert tussen school, hulpverlening en politie om jeugdproblemen te voorkomen.
- Matchmentor – jongeren worden gekoppeld aan een mentor voor extra steun.
- MENES – uitvoering aan initiatieven van jongeren.
- YouChoose– Preventieprogramma over groepsdruk, keuzes, criminaliteit en veiligheid.
- Kikid– Theater en voorlichting over seksualiteit, relaties, sociale media en identiteit.
- Menukaart VIOS: voorlichting en dialoog over vooroordelen en discriminatie VIOS menukaart biedt scholen een overzicht van interventies en gastlessen die zij kunnen inzetten om jeugdproblemen vroegtijdig te signaleren en preventief aan te pakken.
- Halt - voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit, vanuit de overtuiging dat jongeren een tweede kans verdienen.
- Familiemaatje - verbindt 'gezinnen met een vraag' en 'vrijwillige maatjesgezinnen' aan elkaar.
- Sociaal Makelaar Jeugd - voor jongeren die kampen met gevoelens van eenzaamheid of somberheid.
- GGD o.a. Gezonde School aanpak, relaties& seksualiteit
- Maatvast Jongerencentra– Jongeren kunnen hier terecht voor ontmoeting, activiteiten en ondersteuning
- Nidos – voert de voogdij uit voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen en verzorgt samen met partners de begeleiding van deze jongeren
- Taalhuis– Taalondersteuning voor jongeren met laaggeletterdheid of NT2-achtergrond.
- Team Sportservice– Activiteitsaanbod voor sport, beweging en leefstijl.
- Werkwijze Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) – preventieve datagedreven aanpak voor gezonde en gelukkige kinderen en jongeren en om te voorkomen dat zij alcohol of drugs gebruiken of roken.
- Maatvast Jongerencentra, vanaf 11 jaar (groep 7/8) voor ontmoeting, activiteiten en ondersteuning.
- JIP –voor vragen over werk, onderwijs, drugs, geld, wonen, rechten, gezondheid, seks of vrije tijd.

18 – 23 JAAR: JONGVOLWASSENEN

- JIP –voor vragen over werk, onderwijs, drugs, geld, wonen, rechten, gezondheid, seks of vrije tijd.
- Jongerenwerk MeerWaarde – Richt zich op coaching, toeleiding naar werk/school, zelfstandigheid.
- Maatvast Jongerencentra – Inloop en activiteiten voor jongvolwassenen.
- GGZ inGeest / POH-GGZ – Vervoltrajecten voor jongeren met psychische problemen.

-
- Brijder Jeugd – Verslavingspreventie en -zorg voor jongvolwassenen.
-
- CJG – Ondersteuning waar nodig in overgang naar volwassenheid.
-
- Taalhuis Haarlemmermeer– Ondersteuning bij het leren spreken, begrijpen en lezen van de Nederlandse taal en computervaardigheden.
-
- Leerplicht - toezicht houden op de naleving van de leerplichtwet en inzet van (preventieve) jeugdhulp indien nodig.
-
- Doorstroompunt - zorgen dat alle jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie in beeld blijven en begeleid worden naar een zinvolle dagbesteding in vorm van onderwijs/arbeid of een combinatie.
-
- VluchtelingenWerk – Begeleiding bij integratie, taal en inburgering

Bijlage 3: Expertmeeting

Op 6 maart 2025 vond de expertmeeting over preventief jeugdbeleid plaats. Tijdens deze bijeenkomst is met 31 interne- en externe partners in werksessies over verschillende thema's gesproken, waaronder veiligheid, mentale gezondheid, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en veerkracht. Dit verslag geeft een samenvatting van de belangrijkste inzichten en aanbevelingen en een uitwerking van de inhoud van de werksessies. Aan het eind van dit verslag is een overzicht van betrokken partners opgenomen.

VIJF BELANGRIJKSTE AANBEVELINGEN N.A.V. EXPERTMEETING:

1. Vergroten van ouderbetrokkenheid via toegankelijke initiatieven
 - Inzetten op webinars en laagdrempelige bijeenkomsten.
 - Onderzoek doen naar effectieve methoden om ouders actief te betrekken bij preventiebeleid.
2. Bevorderen van veerkracht en sociale steun bij kinderen, jongeren en hun leefomgeving
 - Creëren van veilige omgevingen en ontmoetingsplekken.
 - Samenwerking tussen zorg, onderwijs en gemeenschappen versterken.
 - Inzetten op ervaringsdeskundigen en cultuur-sensitieve benaderingen, zoals het betrekken van jongeren met diverse achtergronden bij het ontwikkelen van voorlichtingsactiviteiten, het trainen van professionals in cultureel bewust handelen en het inzetten van sleutelfiguren uit gemeenschappen om de brug te slaan tussen jongeren en hulpverlening.
 - Kinderen en jongeren ondersteunen in zelfvertrouwen en autonomie.
3. Mentale gezondheid en sociale verbondenheid versterken
 - Jongerencentra beter positioneren als veilige plekken voor ontmoeting en ontspanning.
 - Experimenteren met telefoongebruik vrije zones in jongerencentra om sociale interactie te bevorderen.
 - Ouders en professionals trainen in het herkennen van mentale gezondheidsproblemen.
4. Bekendheid en toegankelijkheid van activiteiten verbeteren
 - Activiteiten en preventieprogramma's beter afstemmen op behoeften van kinderen en jongeren.
 - Zorgen voor een evenwichtige spreiding van activiteiten, inclusief kleine kernen.
 - Leerplicht en professionals structureel laten aansluiten bij VIOS-overleggen.
 - Jongerencentra positioneren als veilige plekken en hun bekendheid vergroten.
5. Jongeren structureel betrekken bij beleid en participatie verbeteren
 - Duidelijke inspraakstructuren opzetten en jongeren hierover actief informeren.
 - Moeilijk bereikbare doelgroepen zoals mbo-studenten en migrantenjongeren beter betrekken.

INHOUD WERKSESSIE VEILIGHEID EN PREVENTIE

Jongeren worden geronseld omdat zij een behoefte hebben (veiligheid, geld, vriendschap) en daar wordt misbruik van gemaakt door criminelen. Ook worden er nieuwe 'behoeftes' gecreëerd door mensen verslaafd te maken. De verandering van gedrag is het belangrijkste signaal. Samenwerking met jongerenwerk, onder andere vanwege hun signaleringsfunctie, is hierin belangrijk. Het is cruciaal dat ook scholen een actieve rol spelen in het signaleren van risicogedrag, zoals de plotselinge aanschaffen van dure merkkleding.

Daarnaast is ouderbetrokkenheid essentieel, waarbij webinars een laagdrempelige manier kunnen zijn om ouders te informeren. Juist qua gedragsverandering kunnen ouders veel doen en vroeg signaleren. Er worden ook dingen voor ouders georganiseerd, maar dan komen ouders niet. Dit is ook een probleem bij andere gemeenten.

Er wordt gesproken over de balans tussen 'inspiratie en voorlichting': Hoe zorg je ervoor dat je kinderen en jongeren voorlicht in plaats van inspireert of ze nieuwsgierig maakt naar de verkeerde dingen. Let in gesprekken ook op normalisering en blijf de grootste groep kinderen en jongeren benadrukken: zij die hier niet mee in aanraking komen. Indien iemand wel afglijdt zet dan in op samenwerking en laat het kind of de jongere zien dat je hem of haar gezien hebt. Daarin kunnen docenten al veel doen door er (op niet beschuldigende manier: "Toon interesse zonder oordeel") naar te vragen en gedragsverandering met collega's te bespreken.

Aanbevelingen:

- Leerplicht uitnodigen bij VIOS-overleggen.
- Structurele samenwerking tussen scholen, ouders en zorgpartijen versterken.
- Preventieprogramma's zoals YouChoose en Brijder afstemmen op jongere doelgroepen.

INHOUD WERKSESSIE OPGROEIEN IN EEN KANSRIJKE OMGEVING: OUDERBETROKKENHEID

De jeugd moet actief worden betrokken bij het opzetten van activiteiten, zodat deze aansluiten bij hun behoeften. Veel kinderen en ouders zijn niet op de hoogte van beschikbare activiteiten. Betere communicatie en zichtbaarheid via bijvoorbeeld het platform HaarlemmermeerMoves kan helpen. Het is belangrijk dat vrijwilligers in de jeugdsector ook beschikken over pedagogische vaardigheden. De kleine kernen mogen niet vergeten worden, activiteiten worden vaak in de grotere kernen georganiseerd.

Aanbevelingen:

- Ouderbetrokkenheid vergroten: traditionele ouderavonden trekken weinig bezoekers. Met webinars en laagdrempelige bijeenkomsten kun je ouders beter bereiken.
- Preventieve aanpak in onderwijs: meer aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en weerbaarheid binnen scholen.
- Vrijwilligers in de jeugdsector trainen op pedagogisch gebied.
- Onderzoek naar effectieve methoden om ouders te betrekken bij preventiebeleid.
- Ontwikkeling van ouder-kind activiteiten (buiten jongerencentra) om veilige omgevingen te waarborgen.
- Aandacht voor de activiteiten in de kleine kernen

WERKSESSIE VEERKRACHT

Veerkracht is het vermogen om te herstellen na tegenslagen en wordt beïnvloed door zelfvertrouwen, sociale verbinding en steunnetwerken. Een sterke sociale omgeving vermindert de druk op de jeugdzorg en helpt kinderen en jongeren en gezinnen bij het omgaan met uitdagingen. Deelnemers deelden persoonlijke verhalen over uitdagingen zoals ziekte, financiële problemen, mentale gezondheid en sociale druk. Opvallend was dat veerkracht werd vergroot door emotionele steun van familie en vrienden, praktische hulp zoals flexibele werkomstandigheden of ondersteuning in de buurt en mentale veerkracht door acceptatie, zelfreflectie en het leren omgaan met tegenslagen. Uit de gesprekken werd duidelijk dat veerkracht geen vast kenmerk heeft, maar een dynamisch proces is tussen kind, gezin

en omgeving. Hierbij zijn essentiële factoren: zelfvertrouwen, flexibiliteit, sociale verbindingen, steunnetwerken en het kunnen leren van tegenslagen. Door te focussen op verbinding, ondersteuning en preventieve aanpakken kan de veerkracht van kinderen en jongeren en hun gezinnen duurzaam worden versterkt.

Aanbevelingen:

- Creëer veilige omgevingen waar kinderen en jongeren zich gezien en gewaardeerd voelen.
- Versterk sociale netwerken door samenwerking tussen zorg, onderwijs en gemeenschappen.
- Stimuleer zelfvertrouwen en autonomie bij kinderen en jongeren om hen weerbaar te maken.
- Maak gebruik van laagdrempelige ontmoetingsplekken en bied ondersteuning op een toegankelijke manier.
- Meer inzetten op ervaringsdeskundigen en cultuur-sensitieve benaderingen.

WERKSESSIE MENTALE GEZONDHEID ONDER JONGVOLWASSENEN

Jongeren ervaren veel prestatiedruk en sociale vergelijking via sociale media, wat bijdraagt aan stress en slaapproblemen. Ouders en scholen spelen een sleutelrol in het begeleiden van jongeren bij hun digitale gewoonten. Er is meerdere malen aangegeven dat eenzaamheid onder jongeren een structureel probleem is. Individualisering raakt ook jongeren. Ze moeten elkaar weer zien te vinden en met elkaar optrekken. Activiteiten zijn vaak onbekend, jongerencentra ook. Gezien wordt ook dat jongeren bij activiteiten vaak op hun mobiel zitten. Er kan geëxperimenteerd worden met telefoongebruik vrije zones in scholen en jongerencentra.

Aanbevelingen:

- Jongerencentra beter positioneren als veilige plekken voor sociale interactie en ontspanning.
- Bekendheid van jongerencentra vergroten
- Preventieve programma's rondom mentale gezondheid integreren in het onderwijs.
- Professionals en ouders trainen in het herkennen van mentale gezondheidsproblemen.
- Jongeren actiever betrekken bij beleidsvorming en evaluatie van preventieprogramma's.

WERKSESSIE JEUGDPARTICIPATIE

Een van de belangrijkste problemen die tijdens de sessie werden benoemd, is dat kinderen en jongeren vaak niet weten waar en hoe ze hun stem kunnen laten horen. Er ontbreekt een duidelijke structuur waarin zij hun mening kunnen geven en daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen. Daarnaast heerst het gevoel dat hun inbreng wel wordt gevraagd, maar dat hier vervolgens weinig mee gebeurt. Dit leidt tot frustratie en demotivatie.

Voorals onder MBO-studenten lijkt er een taboe te rusten op deelname aan inspraaktrajecten en debatten. "Het is echt een moeilijk iets. MBO-studenten voelen zich al minderwaardig. MBO-studenten zeggen ook: er is niks in onze omgeving. Mensen denken al negatief over ons, en de omgeving is ook nog niet voor ons." Dit laat zien dat er een diepgeworteld probleem ligt rondom representatie en gelijkwaardigheid in participatieprocessen.

Motivatie blijkt eveneens een uitdaging. "Er zijn kinderen die naar voren stappen, maar er zijn ook kinderen die niet willen of niet durven." Daarnaast blijven bepaalde doelgroepen, zoals jongeren met een migratieachtergrond en vluchtelingenkinderen, vaak buiten beeld. "Het is een groep die niemand ziet en niemand hoort." Dit vraagt om gerichte inspanningen om deze kinderen en jongeren actief te betrekken en te laten participeren. Een ander knelpunt is dat jeugdparticipatie vaak tijdelijk is en stopt zodra een project of subsidie afloopt. Hierdoor ontbreekt structurele inspraak en betrokkenheid.

Aanbevelingen:

- Beleidsmakers en professionals moeten jongeren serieus nemen en structureel betrekken bij beleid en uitvoering.
- Erkennen dat kinderen en jongeren vernieuwende ideeën kunnen aandragen.
- Kinderen en jongeren informeren over waar en hoe ze hun stem kunnen laten horen.
- Inspraakmomenten organiseren op plekken waar kinderen en jongeren al aanwezig zijn.
- Eén-op-één gesprekken en persoonlijke uitnodigingen in plaats van alleen online campagnes.
- Moeilijk bereikbare groepen actief betrekken, zoals MBO-studenten, kinderen en jongeren met een migratieachtergrond of die kwetsbaar zijn.
- Voorkomen dat participatie stopt na een project of subsidie.
- Beleidsmakers moeten concrete actiepunten oppakken en hierover rapporteren.

BETROKKEN ORGANISATIES BIJ EXPERTMEETING 6 MAART 2025:

Brijder
Centrum Jeugd en Gezin
Cpunt
De Generators
Don't waste quality
Dunamare onderwijs
Gemeente Haarlemmermeer
GGD Kennemerland
Het ROC
Huisartsenpraktijk/Praktijkondersteuners
ISK Haarlemmermeer/Avantis
Jeugdland Hoofddorp
Jongerengemeenteraad
Maatvast
Meerwaarde
Onderwijs PO
Onderwijs VO
OOK Pedagogische Expertise Groep
Participatieraad (werkgroep Jeugd)
Samenwerkingsverband Amstelland en de Meerlanden
Stichting HALT
Stichting KIKID
Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer
Stichting Nidos
SWV Passend Onderwijs Haarlemmermeer PO
Team Sportservice Haarlemmermeer
Youz
Zorggroep Haarlemmermeer

